Innspill til Prosjekt Vendepunkt:

Jobbskaping, likestilling og økonomisk inkludering

CARE Norge ønsker å uttrykke støtte til Regjeringens ambisjon om å gjøre jobbskaping og økonomisk utvikling til et viktig mål for norsk utviklingspolitikk. Tilgang til arbeid, inntekt og økonomiske muligheter er avgjørende for å bekjempe fattigdom, bygge motstandsdyktige samfunn og redusere bistandsavhengighet over tid.

Samtidig vil vi understreke at jobbskaping må forstås bredt dersom målet er størst mulig utviklingseffekt. Investeringer i privat sektor er en viktig del av løsningen, men investeringer alene er ikke tilstrekkelig for å sikre at veksten blir inkluderende og kommer de fattigste til gode. Skal satsingen på jobbskaping lykkes, må den også omfatte tiltak som gjør at kvinner, unge og andre grupper som i dag står utenfor økonomien, får faktisk tilgang til arbeidsplasser, markeder, finansielle tjenester og verdikjeder.

Inkluderende jobbskaping gir større utviklingseffekt

Bistanden skal være effektiv. Nettopp derfor bør økonomisk inkludering være en sentral del av jobbskapingsagendaen.

I mange utviklingsland møter kvinner barrierer som begrenser deres deltakelse i arbeids- og næringslivet. Manglende tilgang til finansielle tjenester, begrenset kontroll over ressurser, diskriminerende normer og svak tilknytning til markeder gjør at kvinner ofte blir stående utenfor den veksten som skapes.

Resultatet er at investeringer og næringsutvikling ikke nødvendigvis kommer hele befolkningen til gode, noe som kan begrense effekten på jobbskaping, inntektsvekst og fattigdomsreduksjon.

Å få flere kvinner inn i produktivt arbeid, lønnet sysselsetting, entreprenørskap og verdikjeder er derfor ikke bare et spørsmål om likestilling. Det er også avgjørende for å realisere det fulle potensialet i investeringer og annen næringsrettet bistand. Dersom jobbskapingsagendaen skal bidra til varig fattigdomsreduksjon, må den aktivt inkludere dem som i dag har svakest tilgang til økonomiske muligheter.

Investeringer og sivilsamfunn må ses i sammenheng

Norge har sterke virkemidler for å mobilisere investeringer gjennom blant annet Norfund. Dette er viktig og bør videreutvikles.

Samtidig viser erfaring at det ofte finnes et manglende ledd mellom investeringene og menneskene som skal dra nytte av dem. En investering kan styrke en bank, en verdikjede eller en bedrift, men det krever ofte målrettet innsats for å sikre at fattige kvinner og småskalaprodusenter faktisk får tilgang til finansiering, markeder og økonomiske muligheter.

Jobbskaping som virkemiddel for fattigdomsreduksjon må omfatte både formell og uformell sysselsetting. Det handler både om å dekke det umiddelbare behovet for inntektsmuligheter og om å gi kvinner kompetansen og mulighetene til å bygge egne bærekraftige inntektsgrunnlag. Særlig i rurale og vanskelig tilgjengelige områder vil veien til varig sysselsetting ofte begynne med småskala inntektsaktiviteter og entreprenørskap i den uformelle økonomien.

Her spiller sivilsamfunnsorganisasjoner en viktig og komplementær rolle. Gjennom organisering, kompetansebygging, finansiell inkludering og kobling til markeder kan organisasjoner bidra til at flere mennesker blir aktive deltakere i den økonomiske utviklingen.

Spørsmålet bør derfor ikke være om utviklingspolitikken skal prioritere investeringer eller sivilsamfunn. Spørsmålet er hvordan virkemidlene kan virke sammen for å skape størst mulig og mest varig utviklingseffekt.

Erfaringer fra CAREs arbeid

CARE arbeider systematisk med spare- og lånegrupper som gir kvinner tilgang til kapital, økonomisk kompetanse og muligheter til å investere i egen og felles virksomhet. Slike grupper fungerer ofte som inngangsport til formelle finansielle tjenester, og har i mange tilfeller blitt koblet til banker og mikrofinansinstitusjoner. Dette bidrar ikke bare til økt inntekt for enkeltpersoner, men også til at større grupper av kvinner blir deltakere i den formelle økonomien og attraktive kunder for finansinstitusjoner.

Spare- og lånegruppene gir kvinner, og husholdningene, en styrket økonomi som gjør at de kan investere i og satse på inntektsgenerende aktiviteter. Gruppene er en inngang til entreprenørskap, og vi har egne programmer for å styrke deres kompetanse og kapasitet til å bli jobbskapere.

CAREs erfaringer viser at økonomisk inkludering ikke bare handler om tilgang til kapital alene. For mange kvinner og unge er koblingen mellom finansielle tjenester, kompetanseutvikling, markeder og nettverk avgjørende for å kunne skape bærekraftige inntekter over tid. Det overordnede økosystemet må fungere.

CARE har også erfaring med å integrere kvinner i kommersielle verdikjeder hvor menn tradisjonelt har dominert. Gjennom støtte til produsentgrupper, markedsadgang, opplæring og samarbeid med private aktører har kvinnelige produsenter fått bedre tilgang til markeder og økt verdiskaping. Dette bidrar til at vekst f.eks. i landbrukssektoren blir bredere forankret og kommer flere husholdninger til gode.

Anbefalinger til stortingsmeldingen

Vi vil oppfordre Regjeringen til å legge følgende prinsipper til grunn for den kommende stortingsmeldingen:

- Definere jobbskaping som en bred utviklingspolitisk agenda som omfatter både investeringer, næringsutvikling og økonomisk inkludering.
- Gjøre kvinners økonomiske rettigheter og deltakelse til en integrert del av jobbskapingssatsingen.
- Legge til rette for sterkere samspill mellom investeringsvirkemidler, næringsliv og sivilsamfunn.
- Anerkjenne betydningen av tiltak som kobler kvinner og unge til arbeidsmarkeder, finansielle tjenester og verdikjeder.
- Utvikle virkemidler som stimulerer til dokumenterbare resultater innen økonomisk inkludering og inkluderende jobbskaping.

Avslutning

Jobbskaping er en viktig og nødvendig prioritering for norsk utviklingspolitikk. For å lykkes må imidlertid satsingen være bred nok til å omfatte mer enn investeringer alene.

Dersom Norge ønsker størst mulig effekt av bistanden, må tiltak som skaper økonomiske muligheter for kvinner og andre grupper som står utenfor arbeidsmarkedet, være en viktig del av reformagendaen.

Inkluderende jobbskaping er ikke et alternativ til investeringer. Det er en forutsetning for at investeringene skal gi størst mulig og mest varig utviklingseffekt.